Dziennik Urzędowy
Unii Europejskiej

PL
Seria C

C/2025/2005

30.4.2025

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Przemoc wobec kobiet jako zagadnienie praw człowieka: aktualna sytuacja w UE w zakresie środków działania

(opinia z inicjatywy własnej)

(C/2025/2005)

Sprawozdawca: **José Antonio MORENO DÍAZ**

Współsprawozdawczyni: **Dovilė JUODKAITĖ**

Doradczynie i doradcy	Lidia FERNANDEZ MONTES (z ramienia sprawozdawcy, Grupa II) Alessio D'AMATO (z ramienia współsprawozdawczyni, Grupa III) Laura NUÑO GÓMEZ (z ramienia Grupy II)
Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	18.1.2024
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	4.2.2025
Data przyjęcia na sesji plenarnej	26.2.2025
Sesja plenarna nr	594
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	155/2/6

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Przemoc wobec kobiet i dziewcząt jest pogwałceniem praw człowieka i należy do najtrwalszych form dyskryminacji ze względu na płeć. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) informuje, że około 30 % kobiet doświadcza w ciągu swojego życia przemocy w związkach intymnych.

1.2. Wszelka przemoc wobec kobiet, szczególnie w kontekście relacji domowych lub małżeńskich, stanowi duży problem zdrowia publicznego i klinicznego oraz poważne naruszenie praw człowieka przysługujących kobietom.

1.3. EKES uważa, że należy się pilnie zająć tą kwestią, i apeluje o ratyfikowanie i wdrożenie konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy nr 190 w sprawie eliminacji przemocy i molestowania w miejscu pracy (zwłaszcza jej zalecenia nr 206), a także Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencji stambulskiej) oraz o ich propagowanie i wdrożenie we wszystkich państwach członkowskich i przez samą UE.

1.4. Komitet jest zdania, że w dyrektywie (UE) 2024/1385 w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej należy wziąć pod uwagę wszelkie jeszcze nieuwzględnione formy przemocy wobec kobiet, takie jak między innymi przemoc instytucjonalna, prostytucja, pornografia komercyjna lub w celach wykorzystywania, wykorzystywanie reprodukcyjne, przemoc pośrednia, odurzenia za pomocą substancji chemicznych, molestowanie na ulicy, molestowanie seksualne, molestowanie ze względu na płeć oraz przymusowa sterylizacja kobiet z niepełnosprawnościami.

1.5. EKES uważa, że przemoc seksualna i gwałt powinny zostać uwzględnione w dyrektywie jako forma przemocy, a także uznane za przestępstwo ze względu na brak zgody (zgodnie z konwencją stambulską). Potrzebna jest definicja „zgody" odnośnie do przemocy seksualnej. Podstawą pojęcia przemocy seksualnej jest zgoda lub jej brak.

1.6. Komitet jest zdania, że przemoc wobec kobiet i dziewcząt, w tym gwałt, należy zaliczyć do europrzestępstw, o których mowa w art. 83 ust. 1 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

1.7. EKES sądzi, że należy uwzględnić konkretne środki w dziedzinie dialogu społecznego, rokowań zbiorowych i niezbędnych negocjacji z partnerami społecznymi w celu zwiększenia zatrudnienia oraz umiejętności przystosowania zawodowego ofiar przemocy motywowanej płcią w sposób zapewniający ochronę ich prywatności oraz bezpieczne środowisko dla wszystkich kobiet, a także w celu zwalczania molestowania seksualnego w miejscu pracy.

1.8. Trzeba również zwrócić szczególną uwagę na kobiety i dziewczęta należące do mniejszości etnicznych lub kulturowych, takie jak Romki i migrantki, zwłaszcza na te znajdujące się w nieuregulowanej sytuacji administracyjnej. Przy czym należy zastosować specjalne środki wsparcia, aby chronić je przed systemową dyskryminacją i przemocą instytucjonalną. Ponadto w przypadku gdy popełniane są przeciwko nim przestępstwa o podłożu etnicznym, należy to wziąć pod uwagę podczas ścigania sprawców.

1.9. Kobiety z niepełnosprawnościami doświadczają dyskryminacji z wielu przyczyn jednocześnie, a także dyskryminacji krzyżowej – zarówno ze względu na płeć, jak i niepełnosprawność. Chociaż częściej padają one ofiarą przemocy domowej, w dyrektywie nie wprowadzono wymogu dezagregacji danych statystycznych według niepełnosprawności i należy go uwzględnić.

1.10. Komitet jest zaniepokojony, że ostatnie artykuły dyrektywy nie zawierają odniesienia do kryminalizacji przymusowej sterylizacji. Dlatego też tę przemoc należy uznać za kwestię zdrowia publicznego o długofalowych konsekwencjach.

1.11. Komitet wyraża zaniepokojenie tym, że przemocy fizycznej, psychologicznej i seksualnej, które stanowią składowe elementy prostytucji, nie zaliczono do form przemocy wobec kobiet, co byłoby zgodne z kierunkiem przyjętym w dyrektywie 2011/36/UE ([1]) w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar. Uważa również, że w dyrektywie (UE) 2024/1385 należało uwzględnić ciążę w celach lukratywnych i wykorzystywanie reprodukcyjne jako formę przemocy wobec kobiet.

1.12. EKES odnotowuje z zaniepokojeniem, że za szczególne formy przemocy wobec kobiet nie uznano ograniczeń w swobodnym oraz bezpiecznym dobrowolnym przerywaniu ciąży, a także nękania kobiet (zwłaszcza w pobliżu klinik).

1.13. Komitet jest głęboko zaniepokojony stwierdzeniami podtrzymującymi patriarchalny punkt widzenia, zwłaszcza ze strony fundamentalistycznych ugrupowań religijnych, że przemoc wobec kobiet i dziewcząt nie jest szczególną formą przemocy ze względu na sam fakt, że są kobietami. Zaniepokojenie budzą również działania skrajnej prawicy, która podważa cel równości kobiet i mężczyzn, a także zaprzecza przemocy strukturalnej oraz dyskryminacji kobiet i dziewcząt, atakując w ten sposób wartości i zasady określone w art. 2 TFUE.

1.14. Edukacja odgrywa zasadniczą rolę w kształtowaniu ról i stereotypów związanych z płcią, w związku z czym należy położyć większy nacisk na jej funkcję zapobiegawczą – w tym edukację seksualną – na wszystkich etapach kształcenia. By zapobiegać przemocy ze względu na płeć i ją zwalczać, we współpracę instytucjonalną należy włączyć społeczność edukacyjną, różnorodne organizacje społeczeństwa obywatelskiego (zwłaszcza organizacje praw człowieka i organizacje feministyczne), partnerów społecznych i zainteresowane społeczności.

2. **Uwagi ogólne**

2.1. Przemoc wobec kobiet i dziewcząt stanowi naruszenie praw człowieka i jest jedną z najtrwalszych form dyskryminacji ze względu na płeć. Najpoważniejszym i najbrutalniejszym jej przykładem jest morderstwo kobiet ze względu na to, że są kobietami, czyli kobietobójstwo. Zestawienie statystyk pokazuje, że dwie kobiety na dziesięć doświadczyły przemocy fizycznej lub seksualnej ze strony partnera lub znajomego, trzy kobiety na dziesięć – ze strony krewnego lub członka rodziny; dziesięć kobiet na dwadzieścia doświadczyło molestowania seksualnego; a każdego dnia co najmniej dwie kobiety w UE są mordowane przez partnera lub członka rodziny.

([1]) Dz.U. L 101 z 15.4.2011, s. 1.

2.2. Według WHO około 30 % kobiet doświadcza w ciągu swojego życia przemocy w związkach intymnych. Między regionami występują znaczne różnice.

2.3. WHO przyznaje, że przemoc wobec kobiet, szczególnie w kontekście relacji domowych lub małżeńskich, stanowi poważny problem zdrowia publicznego i klinicznego oraz naruszenie praw człowieka przysługujących kobietom. Ta kwestia odzwierciedla również skalę nierówności płci i dyskryminacji kobiet. Taka przemoc może mieć trwały wpływ na zdrowie fizyczne, psychiczne, seksualne i reprodukcyjne kobiety przez całe jej życie.

2.4. EKES uważa, że rozwiązanie tego problemu jest niezbędne i pilnie potrzebne, w związku z czym apeluje o ratyfikowanie i wdrożenie przez wszystkie państwa członkowskie UE konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy w sprawie eliminacji przemocy i molestowania w miejscu pracy (konwencji MOP nr 190), w tym szczególnie jej zalecenia nr 206 dotyczącego przemocy i molestowania, a także Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (konwencji stambulskiej), które powinny być propagowane we wszystkich państwach członkowskich.

2.5. Komitet z zadowoleniem przyjmuje dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej ([2]). Jest to najbardziej kompleksowe prawodawstwo służące skutecznemu zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Dyrektywa ta penalizuje na szczeblu UE niektóre formy przemocy wobec kobiet w internecie i poza nim oraz zobowiązuje państwa członkowskie do wprowadzenia zdecydowanych środków w zakresie zapobiegania, ochrony, dostępu do wymiaru sprawiedliwości, wsparcia, koordynacji i współpracy między organami.

2.6. Głównym celem niniejszej opinii jest przeanalizowanie niedociągnięć stwierdzonych w ostatecznym tekście dyrektywy, w tym pominiętych w niej form przemocy wobec kobiet i dziewcząt oraz sposobów, na jakie się ona przejawia. Przedstawiona perspektywa ma naprawdę uwzględniać możliwość opracowania wspólnej kompleksowej polityki wobec przemocy motywowanej płcią, co umożliwi sporządzenie wszechstronnej oraz skutecznej strategii zwalczania tej formy naruszenia praw człowieka w obrębie Unii.

2.7. EKES jest zdania, że w dyrektywie należy wziąć pod uwagę wszelkie jeszcze nieuwzględnione formy przemocy wobec kobiet, takie jak między innymi przemoc instytucjonalna, prostytucja, pornografia komercyjna lub w celach wykorzystywania, wykorzystywanie reprodukcyjne, przemoc pośrednia, odurzanie za pomocą substancji chemicznych, molestowanie na ulicy, molestowanie seksualne, molestowanie ze względu na płeć oraz przymusowa sterylizacja kobiet z niepełnosprawnościami.

2.8. Komitet sądzi, że ważne jest zapewnienie ofiarom większej ochrony prywatności, ponieważ obecne brzmienie art. 20 może ją naruszać i prowadzić do osądzania ich zachowania, czego skutkiem jest wtórna wiktymizacja.

2.9. W tym względzie EKES uważa, że przemoc seksualna i gwałt powinny zostać uwzględnione w dyrektywie jako forma przemocy, a także uznane za przestępstwo ze względu na brak zgody. Kluczowe znaczenie ma wprowadzenie definicji „zgody" odnośnie do przemocy seksualnej. Podstawą pojęcia przemocy seksualnej jest zgoda lub jej brak.

2.10. Komitet jest zdania, że przemoc wobec kobiet i dziewcząt, w tym gwałt, należy zaliczyć do europrzestępstw, o których mowa w art. 83 ust. 1 TFUE.

2.11. EKES sądzi również, że należy uwzględnić konkretne środki w dziedzinie dialogu społecznego, rokowań zbiorowych i niezbędnych negocjacji z partnerami społecznymi w celu zwiększenia zatrudnienia oraz umiejętności przystosowania zawodowego ofiar przemocy motywowanej płcią. Należy przy tym zapewniać ochronę prywatności ofiar oraz bezpieczne środowisko wolne od przemocy dla wszystkich kobiet, a także zwalczać molestowanie seksualne w miejscu pracy zgodnie z zawartym już w 2007 r. niezależnym porozumieniem ramowym dotyczącym nękania i przemocy w miejscu pracy ([3]).

([2]) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Dz.U. L, 2024/1385, 24.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj).

([3]) https://www.solidarnosc.org.pl/wp-content/uploads/2024/05/Porozumienie-Ramowe-dotyczace-nekania-i-przemocy-w-miejscu-pracy.pdf.

2.12. Trzeba również zwrócić szczególną uwagę na kobiety i dziewczęta należące do mniejszości etnicznych lub kulturowych, takie jak Romki i migrantki, zwłaszcza migrantki znajdujące się w nieuregulowanej sytuacji administracyjnej. Przy czym należy zastosować specjalne środki wsparcia, aby chronić je przed systemową dyskryminacją i przemocą instytucjonalną. Ponadto w przypadku gdy popełniane są przeciwko nim przestępstwa o podłożu etnicznym, należy to wziąć pod uwagę podczas ścigania sprawców.

2.13. EKES uważa również, że dyrektywa (UE) 2024/1385 powinna była w większym stopniu skupić się na kobietach z niepełnosprawnościami, i wyraża zaniepokojenie, że brakuje w niej odniesienia do kryminalizacji przymusowej sterylizacji.

2.14. Między płcią, niepełnosprawnością i przemocą istnieją skomplikowane powiązania. Kobiety z niepełnosprawnościami doświadczają dyskryminacji z wielu przyczyn jednocześnie i dyskryminacji krzyżowej ze względu na płeć i niepełnosprawność. Najbardziej podatne na to zagrożenie są kobiety z zaburzeniami psychicznymi oraz niepełnosprawnościami psychospołecznymi lub intelektualnymi. Dlatego też tę przemoc należy uznać za kwestię zdrowia publicznego o długofalowych konsekwencjach.

2.15. W dyrektywie brakuje wzmianki o wymogu dezagregacji danych statystycznych według niepełnosprawności, chociaż globalna baza dowodowa wskazuje, że kobiety z niepełnosprawnościami są od dwóch do pięciu razy bardziej narażone na przemoc domową od kobiet bez niepełnosprawności ([4]), a przemoc ta wywiera dalekosiężny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne oraz na dobrostan kobiet z niepełnosprawnościami.

2.16. EKES jest zaniepokojony tym, że przemocy fizycznej, psychologicznej i seksualnej, które stanowią składowe elementy prostytucji, nie zaliczono do form przemocy wobec kobiet, co byłoby zgodne z kierunkiem przyjętym w dyrektywie 2011/36/UE w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar, w której proponuje się, by państwa członkowskie przyjęły środki niezbędne do uznania za przestępstwo czynów polegających na korzystaniu z usług stanowiących formę wyzyskania innych osób do prostytucji lub innych form wykorzystywania seksualnego.

2.17. EKES uważa również, że środki określone w art. 11 dyrektywy 2011/36/UE należy oddzielić od przepisów art. 6 ust. 3 dyrektywy Rady 2004/81/WE ([5]), który stanowi, że okres przeznaczony na zastanowienie się nie daje prawa pobytu.

2.18. Komitet sądzi również, że w dyrektywie (UE) 2024/1385 należało uwzględnić ciążę w lukratywnych celach komercyjnych i wykorzystywanie reprodukcyjne jako formę przemocy wobec kobiet.

2.19. Komitet uważa, że kierowanie ofiar do służb udzielających wsparcia powinno odbywać się nie tylko w sposób bezpłatny, terminowy i skoordynowany, lecz również w trybie priorytetowym i pilnym. Istotne jest, aby usługi wsparcia oferowały podstawowy pakiet oraz by wsparcie dla ofiar było uznawane za specjalną dziedzinę, w której należy rozwinąć podnoszenie świadomości i monitorowanie.

2.20. EKES zwraca uwagę, że ogólne unijne ramy ochrony praw ofiar wszystkich przestępstw, w tym Strategia UE w zakresie praw ofiar (2020–2025) oraz wniosek dotyczący zmiany dyrektywy o prawach ofiar, mają charakter horyzontalny i zastosowanie do wszystkich ofiar przestępstw. Podkreśla znaczenie zapewnienia ofiarom szerokiego zakresu praw, wsparcia i usług, by uwzględnić różnorodność ofiar.

2.21. Przepisy dotyczące prawa do wsparcia i ochrony powinny opierać się na indywidualnych potrzebach ofiar, w związku z czym organy publiczne muszą zatroszczyć się o to, aby indywidualne oceny uwzględniały cechy osobowe ofiary, w tym płeć i płeć społeczno-kulturową ([6]). Osoby, które doświadczyły przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, uważa się w rozumieniu dyrektywy o prawach ofiar za bezbronne ofiary, które wymagają specjalistycznego wsparcia i środków ochrony, takich jak bezpłatne wsparcie psychologiczne udzielane bezbronnym ofiarom tak długo, jak to konieczne.

([4]) Hughes K, Bellis MA, Jones L, Wood S, Bates G, Eckley L, McCoy E, Mikton C, Shakespeare T, Officer A. Prevalence and risk of violence against adults with disabilities: a systematic review and meta-analysis of observational studies.*Lancet,* 28 kwietnia 2012 r.;379(9826):1621-9. doi: 10.1016/S0140-6736(11)61851-5. Epub 2012 Feb 28. PMID: 22377290.

([5]) Dyrektywa Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, a którzy współpracują z właściwymi organami (Dz.U. L 261 z 6.8.2004, s. 19).

([6]) Dz.U. C, C/2024/1592, 5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1592/oj.

2.22. EKES z zadowoleniem przyjmuje przepisy dotyczące szkoleń i informacji dla specjalistów, które omówiono szczegółowo w art. 36 dyrektywy. Już w przeszłości podkreślał konieczność zapewnienia informacji ofiarom przemocy motywowanej płcią, komunikowania się z nimi oraz udzielania im wsparcia adekwatnie do ich potrzeb, tak by ułatwić zgłaszanie takich przestępstw i ich skuteczne ściganie ([7]).

2.23. EKES jest zaniepokojony brakiem koordynacji między służbami ogólnymi (takimi jak usługi opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia fizycznego i psychicznego) a służbami specjalistycznymi zajmującymi się przemocą wobec kobiet. Kluczowe znaczenie ma współpraca międzysektorowa między specjalistycznymi służbami udzielającymi wsparcia ofiarom, ośrodkami opieki społecznej, sektorami opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia fizycznego i psychicznego, organami ścigania i wymiarem sprawiedliwości.

2.24. EKES odnotowuje, że usługi zdrowotne, w tym opieka zdrowotna w zakresie zdrowia psychicznego oraz usługi w zakresie zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, powinny były zostać włączone do wykazu podstawowych usług wsparcia dla ofiar zawartego w dyrektywie (UE) 2024/1385. Wzywa wszystkie państwa członkowskie UE do usunięcia wszelkich barier w dostępie do antykoncepcji awaryjnej i bezpłatnych usług dobrowolnego przerwania ciąży w następstwie gwałtu.

2.25. Biorąc pod uwagę znaczenie edukacji w kształtowaniu ról i stereotypów związanych z płcią, należy położyć większy nacisk na jej funkcję zapobiegawczą – w tym edukacji seksualnej – na wszystkich etapach kształcenia. Ponadto niezbędne jest wyraźne włączenie we współpracę instytucjonalną społeczności edukacyjnej, różnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego (szczególnie organizacji praw człowieka i organizacji feministycznych), partnerów społecznych oraz zainteresowanych społeczności. Edukacja i dostępne informacje na temat zdrowia reprodukcyjnego powinny być ukierunkowane na szczególne potrzeby kobiet i dziewcząt i do nich dostosowane, w tym w formacie łatwym do odczytania i zrozumienia, aby dotrzeć do kobiet i dziewcząt z różnych środowisk kulturowych i społecznych, osób z różnymi rodzajami niepełnosprawnościami, osób niepiśmiennych oraz osób należących do innych słabszych grup ([8]).

2.26. Media odgrywają kapitalną rolę w udostępnianiu informacji, które mogą utrwalać bądź kwestionować szkodliwe narracje dotyczące przemocy ze względu na płeć, i w ten sposób przyczyniają się do społecznej i publicznej reakcji na ten rodzaj przemocy oraz wywierają na nią wpływ. W związku z tym doniesienia medialne na temat przemocy motywowanej płcią powinny być zgodne z zasadami profesjonalizmu i etyki ([9]).

2.27. Komitet uważa, że bariery w dostępie do usług dotyczących zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz praw w tej dziedzinie stanowią specyficzną formę przemocy wobec kobiet i dlatego należy je postrzegać jako takie, podobnie jak przemoc ginekologiczną i położniczą.

2.28. EKES odnotowuje z zaniepokojeniem, że za szczególne formy przemocy wobec kobiet nie uznano obecnych ograniczeń w swobodnym oraz bezpiecznym dobrowolnym przerywaniu ciąży, a także nękania kobiet, zwłaszcza w pobliżu klinik. Prawa do własnej seksualności i prawa reprodukcyjne kobiet muszą im gwarantować swobodę decydowania o dobrowolnym przerwaniu ciąży i prawo do aborcji. W obliczu systematycznych ataków grup fundamentalistycznych i skrajnie prawicowych Komitet stwierdza, że konieczne jest wprowadzenie w państwach członkowskich środków prawnych w celu zagwarantowania nie tylko tego prawa, lecz również swobodnego korzystania z niego.

2.29. Komitet z zaniepokojeniem zauważa także, że pominięto kwestię spełnienia życiowego, w warunkach wolności i równości, dzieci osieroconych przez ofiary przemocy wobec kobiet.

2.30. EKES zwraca się do pracowników opieki zdrowotnej w zakresie zdrowia psychicznego o wspieranie ścieżek zdrowienia i odzyskiwania dobrostanu przez osoby, które doświadczyły przemocy uwarunkowanej płcią oraz przemocy seksualnej, a także o zapewnienie im bezpieczeństwa. Wszyscy specjaliści zajmujący się zdrowiem psychicznym powinni dobrze rozumieć upłciowiony charakter i upłciowioną dynamikę różnych rodzajów przemocy wobec kobiet, szczególnie specyfikę przemocy domowej, przemocy seksualnej oraz przemocy w związkach intymnych, ich wpływ na zdrowie psychiczne oraz krzyżowanie się ze sobą zarówno przemocy, jak i zdrowia psychicznego z innymi formami ucisku, w tym z rasizmem, transfobią, ableizmem i ubóstwem.

([7]) Dz.U. C 443 z 22.11.2022, s. 93, punkt 3.22 oraz Dz.U. C, C/2024/1592, 5.3.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1592/oj.
([8]) Dz.U. C 443 z 22.11.2022, s. 93.
([9]) Reporting on violence against women and girls: a handbook for journalists (https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000371524).

2.31. Poważnym naruszeniem praw człowieka jest brak opieki, usług i wsparcia w zakresie zdrowia psychicznego dla kobiet będących ofiarami przemocy, w których przypadku trauma związana z taką przemocą niezmiennie wywiera znaczący wpływ na ich zdrowie psychiczne. Ponadto brak dostępu do udogodnień, które mogłyby pomóc im w odbudowie życia, takich jak odpowiedni poziom życia i ochrona socjalna, rehabilitacja i habilitacja, praca i zatrudnienie oraz wymiar sprawiedliwości, również stanowi naruszenie ich praw człowieka.

2.32. Komitet jest głęboko zaniepokojony stwierdzeniami podtrzymującymi patriarchalny punkt widzenia, zwłaszcza ze strony fundamentalistycznych ugrupowań religijnych, że przemoc wobec kobiet i dziewcząt nie jest szczególną formą przemocy ze względu na sam fakt, że są kobietami. Zaniepokojenie budzą również działania skrajnej prawicy, która podważa cel równości kobiet i mężczyzn oraz zaprzecza przemocy strukturalnej i dyskryminacji kobiet i dziewcząt, atakując w ten sposób wartości i zasady określone w art. 2 TFUE.

3. **Uwagi szczegółowe**

3.1. By sporządzić niniejszą opinię z inicjatywy własnej, zorganizowano dwie misje krajowe mające na celu przeanalizowanie perspektyw krajowych oraz spełnienie istniejących i przyszłych wymogów prawnych z myślą o ochronie ofiar przemocy motywowanej płcią i przemocy domowej. Odwiedzono dwa wybrane kraje: Litwę i Hiszpanię. W załączniku I zawarto podsumowanie głównych wyników wizyt krajowych, w którym podkreślono wkład organizacji społeczeństwa obywatelskiego, partnerów społecznych oraz właściwych organów krajowych ([10]).

Bruksela, dnia 26 lutego 2025 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Oliver RÖPKE

([10]) https://www.eesc.europa.eu/pl/our-work/opinions-information-reports/opinions/violence-against-women-human-rights-issue-state-play-measures-across-eu.